

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060303

DOM
2016-04-13
Stockholm

Mål nr
P 8410-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Mark- och miljödomstolen, Nacka tingsrätts dom 2015-09-09 i mål P 2411-15, se bilaga

KLAGANDE

Stockholms Stad
Stadsbyggnadskontoret
Box 9314
104 20 Stockholm

MOTPARTER

1. L H

2. S H

3. B N

4. L R

5. Ö R

SAKEN

Detaljplan för delar av fastigheterna X och Y m.m. i stadsdelen Bällsta i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår B Ns, L Hs, S Hs,
,Ö Rs och L Rs begäran om syn.

Dok.Id 1264542

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

2. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen stadsbyggnadsnämndens i Stockholm kommun beslut den 11 december 2014, § 23, att anta detaljplan för X m.m., Bällsta, dnr 2012-14129-54.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stockholms Stad (staden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa detaljplanen i dess helhet.

B N, L H, S H, Ö R och L R (B N m.fl.) har motsatt sig ändring. De har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen håller syn på platsen.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Staden har utvecklat sin talan enligt följande.

Enligt planbeskrivningen och bullerutredningen planeras ett bullerplank vid byggvaruhandelns norra tomtgräns för att undvika bullerstörningar för bostäder vid M-vägen. Genom bullerutredningen har det klarlagts att lösningen är en tillfredsställande åtgärd. Mark- och miljödomstolen har emellertid i sin dom angett att åtgärden skulle strida mot den antagna detaljplanen. Det är fel. Enligt legaldefinitionen i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen avser begreppet ”bebygga” även andra anläggningar än byggnader. Domstolen har emellertid förbisett att punktprickad mark på den aktuella plankartan regleras genom bestämmelsen ”Byggnad får inte uppföras”. Det innebär att bestämmelsen är formulerad så att den hindrar uppförande av byggnader men inte andra slags byggnadsverk eller anläggningar. Lovpliktiga åtgärder som inte definieras som byggnad, exempelvis bullerplank, är tillåtna enligt planbestämmelsen. Planen innehåller således inget hinder mot att uppföra bullerplank.

Staden anser även att den gjorda dagvattenutredningen säkerställer att dagvattenhanteringen kan lösas på ett godtagbart sätt. Plan- och bygglagen begränsar möjligheterna att reglera dagvattenhantering genom planbestämmelser, men i planutredningen har dagvattenfrågan och konsekvenserna för miljö kvalitetsnormer för vatten utretts grundligt och olika åtgärder redovisats för att bland annat säkerställa en god vattenkvalitet.

B N m.fl. – L H och S H gemensamt, övriga i skilda inlagor – har vidhållit och utvecklat den talan de fört i underinstanserna. De har därvid sammanfattningsvis anfört följande.

Det finns motstridiga uppgifter när det gäller hur trafiken kan anordnas. I planbeskrivningen framgår att trots ökade trafikflöden medges god kapacitet i korsningens samtliga tillfarter och att trafiken måste öka med 50 % i samtliga tillfarter innan korsningen når sitt kapacitetstak. Detta påstående saknar stöd i trafikutredningen. Besök på plats under flertalet tillfällen vid maxtimmar vore inte mer än rätt innan man tar beslut.

Det är inte sant att naturreservaten Grimsta, Kyrksjölöten och Judarskogen är värdefulla områden för rekreation i närheten av planområdet. För att besöka dessa områden måste man ha tillgång till bil då dessa områden saknar kommunala förbindelser eller lämpliga gång- och cykelvägar. I planbeskrivningen påstås att Solvallaskogen är en plats med kvalitativa tillgångar för bollspel, grön oas, landform, lekplats, naturlek och promenader. De delar inte dessa slutsatser varför de anser att domstolen ska företa syn av Solvallaskogens lämplighet för dessa aktiviteter.

På plankartan finns en bestämmelse som är markerad i fastighetsgränsen ”Stängsel ska finnas”. Det tänkta bullerskyddet kommer därför vara i strid med denna bestämmelse på plankartan. Bullerskyddet som föreslås omge byggnaden följer inte de estetiska råden för att bevara bostadsområdets kulturella miljö. Med den utformning som detaljplanen har så är det inte möjligt att utföra lastning och lossning i bullerisolerade byggnader.

I planbeskrivningen framgår att ”För området är dagvattnet tänkt att hanteras i svackdiken med fördämningar på lämpliga ställen”. Denna skrivning är felaktig då dikena ska vara av genomsläppligt material. Att leda förbi orenat dagvatten utan att det har passerat en oljeavskiljare kommer att öka belastningen på recipienten. Frågan hur man ska hantera dagvattnet i planbeskrivningen har inte beskrivits på ett godtagbart sätt.

När man antog den överklagade detaljplanen har man inte tagit hänsyn till den föreslagna detaljplanen på delar av Bällsta ängar samt det nya föreslagna bostadsområdet vid Solvalla parkering. När områdena som omfattas av dessa planförslag är under uppbyggnad kommer trafiken att öka ytterligare och det kommer finnas större behov av ”fria” ytor t.ex. vid Bällsta ängar för alla barn och boende.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av underinstansernas avgöranden framgår vad som ska prövas när ett beslut att anta en detaljplan överklagas och de bestämmelser som reglerar vad en detaljplan ska innehålla.

Syn

Inledningsvis konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det i målet finns ett tillräckligt underlag för den prövning som domstolen har att göra. Syn på plats behövs därmed inte. B Ns m.fl. begäran om syn ska därför avslås.

Buller

En fråga i målet är om detaljplanen säkerställer att nödvändiga bulleråtgärder kan vidtas så att närliggande bostäder får en tillräckligt god miljö ur bullersynpunkt. Mark- och miljööverdomstolen gör härvid följande bedömning. I den aktuella detaljplanen finns en bestämmelse som lyder: ”Bullerskyddsåtgärder ska vidtas så att gällande riktvärden för industribuller ej överskrids vid närliggande bostäder.” Av bullerutredningen framgår att uppförandet av ett bullerplank är en nödvändig åtgärd för att säkerställa att gällande riktvärden inte överskrids vid närliggande bostäder. Enligt planbeskrivningen planeras ett bullerplank att uppföras vid byggvaruhandelns norra tomtgräns, ett område som enligt detaljplanen är markerad som punktprickad mark. Punktprickad mark regleras genom bestämmelsen ”Byggnad får inte uppföras” i detaljplanen. Av legaldefinitionen i 1 kap. 4 § plan- och bygglagen (2010:900) framgår att begreppet byggnad inte innefattar bullerplank. Att marken där bullerplanket enligt planbeskrivningen planeras att uppföras är markerad som punktprickad mark på plankartan utgör således inte hinder mot att uppföra ett bullerplank på angiven mark. Inte heller detaljplanens bestämmelse om att planområdet ska omgärdas av stängsel

utgör hinder mot uppförandet av bullerplanket. Vidare finns inget hinder mot förslaget i planbeskrivningen om att av- och pålastning kan ske inomhus i hall för att uppfylla krav på maximala (momentana) ljud. Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att detaljplanen säkerställer att nödvändiga bulleråtgärder kan vidtas så att de närliggande bostäderna får en tillräckligt god miljö från bullersynpunkt.

Förutsättningar för prövning av övriga invändningar mot detaljplanen

Utöver frågan om detaljplanen säkerställer att nödvändiga bulleråtgärder kan vidtas har mark- och miljödomstolen inte prövat de invändningar som B N m.fl. har framfört mot detaljplanen. Invändningarna rör emellertid förfarandet och de enskilda och allmänna intressen som länsstyrelsen tidigare har prövat i målet. Vidare har utredningen varit tillräcklig för att kunna pröva målet och densamma i alla instanserna. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför att det inte finns några förhållanden som hindrar domstolen att nu avgöra målet i sak. Mark- och miljööverdomstolen prövar därför de övriga invändningar som har framförts av B N m.fl. mot detaljplanen.

Dagvatten

B N m.fl. har anfört att detaljplanen inte säkerställer att en godtagbar dagvattenhantering kommer till stånd med hänsyn till bl.a. att hantering av dagvatten inte beskrivits på ett godtagbart sätt i planbeskrivningen. Mark- och miljööverdomstolen gör härvid följande bedömning. I planbeskrivningen framgår att dagvattnet bl.a. är tänkt att hanteras i svackdiken med fördämningar på lämpliga ställen och i dagvattenmagasin, men även att en naturlig infiltration ska möjliggöras. Vid parkeringsytan föreslås oljeavskiljare av dagvatten. I detaljplanen under ”Markens anordnande” finns bestämmelsen ”n1”, som avser södra och östra tomtgränsen, om att marken ska vara av genomsläppligt material. Vidare finns en bestämmelse om att markåtgärder såsom dagvattenmagasin och svackdiken får uppföras. Under ”Upplysningar” på detaljplanekartan anges att dagvatten från parkering och lossningsområden ska renas i oljeavskiljare innan det släpps ut i det kommunala VA-nätet enligt miljöbalken. Av de två utredningar om dagvatten som gjorts med anledning av detaljplanen (COWI 2013 Rev. 2014 och Ekologigruppen 2013-10-29) framgår att dagvattenfrågan och konsekvenserna för miljö kvalitetsnormer för vatten utretts

tillfredsställande. Mark- och miljööverdomstolen finner att de åtgärder som föreskrivs eller möjliggörs i detaljplanen har stöd i utredningarna och att dagvattenhanteringen kan ges en tillfredsställande lösning i enlighet med detaljplanebestämmelserna och planbeskrivningen.

Övriga invändningar mot detaljplanen

Inte heller de övriga enskilda eller allmänna intressena, eller invändningarna mot förfarandet, som åberopats i målet hindrar att detaljplanen antas. Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens bedömningar i denna del.

Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att vad som förekommit här inte föranleder domstolen att göra någon annan bedömning än den länsstyrelsen har gjort. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras på så sätt att stadsbyggnadsnämnsens i Stockholms kommun beslut att anta detaljplanen ska fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Vibeke Sylten, Eywor Helmenius, referent, och tekniska rådet Tommy Åström.

Föredragande har varit Julia Nyberg.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-09-09
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 2411-15

KLAGANDE

1. L H

2. S H

3. B N

4. L R

5. Ö R

MOTPART

Stockholms kommun
105 35 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2015-03-17 i ärende nr 4031-1000-2015, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för delar av fastigheterna X och Y m.m. i stadsdelen Bällsta i Stockholms kommun

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommuns beslut den 11 december 2014,

§ 23, att anta detaljplan för X m.m., Bällsta, dnr 2012-14129-54.

Dok.Id 416672

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) beslutade den 11 december 2014 att anta detaljplan för delar av fastigheten X m.m i stadsdelen Bällsta. Planen möjliggör uppförandet av en ny bygghandel med tillhörande ytor och parkering för AB Karl Ekesiöö. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) av, såvitt nu är relevant, L H och S H, L R och Ö R samt B N (gemensamt benämnda klagandena). Länsstyrelsen beslutade den 22 december 2014 enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900) att antagandebeslutet inte skulle överprövas. Länsstyrelsen avslog därefter klagandenas överklaganden i beslut den 17 mars 2015.

Klagandena har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har, som de får förstås, yrkat att nämndens beslut att anta detaljplanen ska upphävas.

S H och L H har i allt väsentligt anfört samma argument som i länsstyrelsen och därutöver tillagt i huvudsak följande. Bygghandeln kan ligga kvar på sin nuvarande plats till dess att flygverksamheten på Bromma flygplats upphör. Genom den överklagade detaljplanen gör kommunen också alltför stora avsteg från den gällande översiktsplanen. Översiktsplanen bör förändras innan detaljplanen antas. Om en bygghandel anläggs på platsen så kommer marken bli kontaminerad och rödlistade arter kommer att få svårt att hålla sig kvar. Bygghandeln är även negativ ur kulturvårdessynpunkt. Av planbeskrivningen framgår att ett bullerplank ska anordnas vid den norra fastighetsgränsen. Någon bestämmelse som säkerställer detta, vare sig till höjd eller till läge, finns dock inte i plankartan. Efter att bullerutredningen gjordes har tillåtna höjder ändrats i planen. Det finns inte tillräcklig utredning om hur detta påverkar bullernivåerna. Bullerplanket är dels ett

främmande inslag i miljön, dels är bestämmelserna om bullerplanket i planen väldigt otydliga. Inte heller trafikfrågan har utretts på ett tillfredställande sätt. Detaljplanen är inte förenlig med PBL:s bestämmelser om omhändertagande av dagvatten. Planen uppfyller vid en samlad bedömning inte kraven i 2 kap. PBL. Det måste finnas andra platser som är mer lämpade för den aktuella verksamheten.

Ö R och L R har vidhållit vad de anfört i länsstyrelsen och därutöver tillagt i huvudsak följande. Den trafikutredning som gjorts stämmer inte överens med verkligheten. Betydligt fler åtgärder behövs för att säkerställa trafiksituationen. Bygghandeln kommer att leda till mer buller och vibrationer i ett större område än vad kommunen anger. Kommunen har bara sett till sina egna ekonomiska intressen och har inte tagit hänsyn till vare sig kulturvärden i området, barnkonventionen eller att platsen bör användas för bättre ändamål.

B N har vidhållit vad han anfört i länsstyrelsen och i huvudsak tillagt följande. Hans fastighet är berörd av planen. Den överklagade planen överens-stämmer inte med översiktsplanen och saknar en konsekvensanalys vad gäller barn. Området har stor betydelse för rekreation och den intresseavvägning som kommunen har gjort är inte skälig. Av planbeskrivningen framgår att ett bullerplank ska anordnas vid den norra fastighetsgränsen. Någon bestämmelse som säkerställer detta, vare sig till höjd eller till läge, finns dock inte i plankartan. Efter att bullerutredningen gjordes har tillåtna höjder ändrats i planen. Det finns inte tillräcklig utredning om hur detta påverkar bullernivåerna. Bullerplanket är dels ett främmande inslag i miljön, dels är bestämmelserna om bullerplanket i planen väldigt otydliga. Inte heller trafikfrågan har utretts på ett tillfredställande sätt. Detaljplanen är inte förenlig med PBL:s bestämmelser om omhändertagande av dagvatten.

Kommunen har bestritt överklagandena och yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut att anta planen. Till stöd för sin inställning har kommunen i huvudsak anfört följande. Klagandena har inte inkommit med något nytt i förhållande till vad som framfördes i länsstyrelsen. Planen är i linje med

översiktsplanen, vilket dels har redovisats i planbeskrivningen, dels är en slutsats som länsstyrelsen har kommit fram till. Vad gäller en miljökonsekvensbeskrivning så har kommunen på ett tillräckligt och tillförlitligt underlag kommit fram till att planens genomförande inte kan antas medföra en sådan betydande miljöpåverkan att en särskild miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas. Länsstyrelsen har instämt i denna bedömning. Detsamma gäller kommunens bedömning av om en barnkonsekvensanalys har behövts. Eventuella trafikåtgärder som behövs kan hanteras på annat sätt än genom detaljplanen. De bedömningar som kommunen har gjort mellan motstående allmänna intressen ligger inom kommunens handlingsutrymme enligt PBL. Planförslaget medför inte heller någon betydande olägenhet för klagandena. Trafikbullret kommer att minskas genom bullerskärm och genom att eventuell lastning och lossning av transporter tidigt på morgonen kommer att ske inomhus. På så sätt kommer det att förhindras att olika riktvärdens maxvärde överskrids.

DOMSKÄL

Klagandena har yrkat att detaljplanen ska upphävas. Mark- och miljödomstolen har kommit fram till att den ska det. Skälen för detta är följande.

Prövningsramen när ett beslut att anta en detaljplan överklagas och bestämmelser om vad en detaljplan ska innehålla

Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser ska enligt 13 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Om den överprövande myndigheten, i detta fall mark- och miljödomstolen, vid en prövning finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Om kommunen har medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Något sådant medgivande är inte aktuellt i målet. Beslutet ska inte upphävas om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Prövningen

av en överklagad detaljplan handlar därför i huvudsak om frågor som är av betydelse för de klagande i deras egenskap av sakägare eller boende, dvs. frågor som rör deras enskilda intressen.

I målet har det framställts invändningar mot planen som rör både enskilda och allmänna intressen. De *enskilda intressen* som har åberopats är främst att planen inte säkerställer att ett bullerskyddande plank byggs för att skydda klagandenas bostäder mot buller och att deras situation kommer att påverkas negativt av ökad trafik. Klagandena har även anfört att kommunen har gjort en felaktig avvägning, inte bara med hänsyn till deras enskilda intressen, utan också med hänsyn till *allmänna intressen*, såsom iakttagande av miljökvalitetsnormer, hänsynstagande till skydd för barn, friluftsliv och rekreation samt skydd av kulturmiljön.

En detaljplan ska vara utformad med skäligen hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande (4 kap. 36 § PBL). Bestämmelsen ska ses som en precisering av hur det allmänt hållna kravet i 2 kap. 1 § PBL på hänsynstagande till enskilda intressen ska tillämpas vid detaljpaneläggning (se Plan- och bygglagen – en kommentar, Zeteo). En beskrivning av hur detaljplanen ska förstås och genomföras (planbeskrivning) ska finnas tillsammans med planen (4 kap. 31 § PBL). Planbeskrivningen fyller en viktig funktion för att tolka och förstå planen och dess innebörd. Det är därför angeläget att planbeskrivningen tydligt redovisar de överväganden som har gjorts under planarbetet, exempelvis med hänsyn till synpunkter under processen (prop. 2009/10:170 s. 214).

Buller från den planerade verksamheten

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk vid bl.a. planläggning lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet. I fråga om buller finns ett enskilt intresse för klagandena att inte drabbas av ökade bullerstörningar i sina bostäder och omgivning. Mark- och miljödomstolen konstaterar att klagandenas bostäder redan idag utsätts för relativt

höga bullernivåer mot bakgrund av att deras bostäder ligger relativt nära Bromma flygplats och nära Bällstavägen.

Den planerade byggvaruhandeln kommer att innebära buller från verksamheten (industribuller) samt visst ökat trafikbuller p.g.a. ökat trafikflöde till bygghandeln. Vad gäller industribuller från den planerade verksamheten framgår av både planbeskrivningen och till denna bilagd bullerutredning att åtgärder krävs för att uppnå Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller såväl dagtid som maximala ljudnivåer nattetid mot bostäder på M-vägen, där samtliga klaganden har sina bostäder. För att uppnå nämnda riktlinjer och inte överstiga maximala ljudnivåer föreslås att ett bulleravskärmande, tätt plank uppförs på den fastighet där den tänkta byggvaruhandeln ska ligga. Det föreslås att planket ska uppföras i fastighetens norra gräns. Planket föreslås vidare vara ca 4 meter högt och 150 meter långt. Av planbeskrivning framgår även att buller från vägtrafiken idag ligger på ca 55-64dB(A) och att trafikflödet på Gamla Bromstensvägen till följd av den planerade byggvaruhandeln endast kommer att påverka ljudnivåerna vid bostäderna marginellt. För bostadshus på M-vägen kommer även trafikbullret minskas av det föreslagna bullerplanket.

Som flera av klagandena har påpekat i sina överklaganden till mark- och miljödomstolen saknar plankartan bestämmelse om byggrätt för det planerade planket. Enligt planbeskrivningen och bullerutredningen föreslås alltså att planket ska uppföras i norra gränsen på den fastigheten där byggvaruhandeln planeras. Detta område är i den nu antagna planen markerad som punktprickad mark, dvs. mark som inte får bebyggas. Såsom det föreslagna planket är beskrivet i handlingarna gör mark- och miljödomstolen bedömningen att planket får anses utgöra en anläggning som är ett byggnadsverk enligt 1 kap 4 § PBL. Att uppföra ett byggnadsverk på den punktprickade marken skulle innebära att marken bebyggs på ett sätt som strider mot den antagna planen. Enligt plankartan finns alltså inte förutsättningar att uppföra bullerplanket på det sätt som uppenbarligen varit nämndens avsikt enligt planbeskrivningen och en förutsättning enligt bullerutredningen.

Mark- och miljödomstolen gör utifrån bullerutredningen och planbeskrivningen därför bedömningen att uppförande av bullerplanket både är en förutsättning för och en avsikt med planens genomförande. Eftersom plankartan inte säkerställer att det planerade bullerplanket kan uppföras är det inte möjligt att genomföra planen på sätt som är avsett och förutsatt. Bullerplanket har avgörande betydelse för planens genomförande. Den omständigheten att planket inte kan uppföras på den befintliga platsen innebär att det inte är möjligt att ta skälig hänsyn till befintlig bebyggelse. Planen ska därför upphävas.

Vid denna bedömning finner mark- och miljödomstolen inte skäl att ta ställning till vad klagandena i övrigt har anfört som skäl för att detaljplanen ska upphävas. Det noteras dock att det kan ifrågasättas om det i detaljplanen är säkerställt att en godtagbar dagvattenhantering kommer till stånd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 30 september 2015. Prövningstillstånd krävs.

Annika Grönlund

Kent Svensson

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Annika Grönlund, ordförande, och tekniska rådet Kent Svensson deltagit.